

Predbežné znenie

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 18. januára 2017 (*)

„Návrh na zažatie prejudiciálneho konania – Dane – Spoločný systém dane z pridanej hodnoty – Zdaniteľné plnenia – Pojem ‚poskytovanie služieb za protihodnotu‘ – Platenie poplatkov v prospech organizácie kolektívnej správy autorských práv a súvisiacich práv z titulu spravodlivej odmeny – Vylúčenie“

Vo veci C-37/16,

ktorej predmetom je návrh na zažatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd, Poľsko) z 12. októbra 2015 a doručený Súdnemu dvoru 22. januára 2016, ktorý súvisí s konaním:

Minister Finansów

proti

Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP),

za úasti:

Prokuratura Generalna,

Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych Kopipol,

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory M. Vilaras, sudcovia J. Malenovský (spravodajca) a M. Safjan,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: M. A. Calot Escobar,

so zreteňom na písomnú žasť konania,

so zreteňom na pripomienky, ktoré predložili:

- Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP), v zastúpení: A. Załęska, daňová poradkyňa,
- Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych Kopipol, v zastúpení: M. Poniewski, splnomocnený zástupca,
- Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska, v zastúpení: T. Michalik, daňový

poradca,

- poľská vláda, v zastúpení: M. B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- grécka vláda, v zastúpení: A. Magrippi a S. Charitaki, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: L. Lozano Palacios a M. Owsiany-Hornung, splnomocnené zástupkyne,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1), zmenenej a doplnenej smernicou Rady 2010/45/EÚ z 13. júla 2010 (Ú. v. EÚ L 189, 2010, s. 1) (ďalej len „smernica o DPH“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Minister Finansów (ministerstvo financií, Poľsko) a Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP) [združenie umelcov interpretujúcich hudobné diela s hlasovým sprievodom alebo bez neho SAWP, so sídlom vo Varšave (Poľsko)] týkajúceho sa otázky, či má podliehať dani z pridanej hodnoty (DPH) poplatok zo zariadení pre záznam a rozmnožovanie diel chránených autorským právom alebo predmetov práv s ním súvisiacich a z nosičov pre záznam takýchto diel alebo takýchto predmetov.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica o DPH

3 Smernica o DPH stanovuje v článku 2 ods. 1 písm. c):

„DPH podliehajú tieto transakcie:

...

c) poskytovanie služieb za protihodnotu na území členského štátu zdaniteľnou osobou, ktorá koná ako taká“.

„Poskytovaním služieb je každá transakcia, ktorá nie je dodaním tovaru.“

„Poskytovanie služieb môže okrem iného pozostávať z jednej z týchto transakcií:

a) prevod nehmotného majetku nezávisle od toho, či je alebo nie je predmetom dokumentu stanovujúceho vlastnícke právo,

b) záväzok zdržať sa určitého konania alebo strpieť konanie alebo stav,

c) vykonávanie služieb na základe príkazu vydaného orgánom verejnej moci alebo v jeho mene alebo na základe zákona.

6 § 220 ods. 1 smernice o DPH stanovuje:

„Každá zdaniteľná osoba zabezpečuje, aby v nasledujúcich prípadoch vyhotovila faktúru ona sama alebo jej odberateľ, alebo aby faktúru v jej mene a na jej účet vyhotovila tretia strana:

1. pri dodaniach tovaru alebo poskytnutiach služieb inej zdaniteľnej osobe alebo nezdaniteľnej právnickej osobe;

...“

Smernica 2001/29/ES

7 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230) stanovuje v § 2:

„Členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti:

a) pre autorov k ich dielam;

b) pre výkonných umelcov k záznamom ich výkonov;

c) pre výrobcov zvukových záznamov k ich zvukovým záznamom;

d) pre výrobcov prvých záznamov filmov k originálu a k rozmnoženinám ich filmov;

e) pre vysielajúce organizácie k záznamom ich vysielaní, či už sú tieto vysielania prenášané po drôte alebo vzduchom vrátane káblov alebo satelitu.“

8 § 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29 stanovuje:

„Členské štáty môžu zabezpečiť výnimky alebo obmedzenia práva rozmnožovania ustanoveného v § 2 v nasledujúcich prípadoch:

...

b) vo vzťahu k rozmnožovaniu na akomkoľvek médiu vykonanému fyzickou osobou pre súkromné použitie a s cieľom, ktorý nie je priamo ani nepriamo komerčný, za podmienky, že nositelia práv dostanú primeranú kompenzáciu, v ktorej sa zohľadní uplatnenie alebo neuplatnenie technologických opatrení uvedených v § 6 na dotknuté dielo alebo predmet ochrany“.

Poľské právo

Ustanovenia týkajúce sa DPH

9 Ustawa o podatku od towarów i usług (zákon o dani tovarov a služieb) z 11. marca 2004 (Dz. U. z roku 2011, ?. 177, položka 1054) v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti vo veci samej, stanovuje v § 5 ods. 1:

„DPH podliehajú:

dodávky tovarov a poskytovanie služieb uskutočnené za protihodnotu na vnútroštátnom území“.

10 Podľa § 8 ods. 1 a 2a uvedeného zákona:

„1. Poskytovaním služieb uvedeným v § 5 ods. 1 bode 1 sa rozumie každé plnenie pre fyzickú osobu, právnickú osobu alebo organizačnú zložku bez právnej subjektivity, ktoré nie je dodaním tovaru v zmysle § 7, a to vrátane:

1) prevodu práv k nehmotnému majetku bez ohľadu na formu právneho úkonu;

...

2a. Ak sa zdaniteľná osoba, ktorá koná vo vlastnom mene, ale na účet tretej osoby, podieľa na poskytovaní služieb, predpokladá sa, že táto zdaniteľná osoba uvedené služby prijala a poskytla.

...“

Ustanovenia týkajúce sa autorského práva a súvisiacich práv

11 Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (zákon o autorskom práve a súvisiacich právach) zo 4. februára 1994 (Dz.U. z roku 2006, ?. 90, položka 631) v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti vo veci samej (talej len „zákon zo 4. februára 1994 o autorskom práve a súvisiacich právach“) stanovuje v § 20:

„1. Výrobcovia a dovozcovia:

1) prístrojov na zaznamenávanie zvuku, videorekordérov a iných podobných prístrojov,

2) fotokopírovacích prístrojov, skenerov a iných podobných kopírovacích prístrojov, ktoré umožňujú vyhotoviť rozmnoženinu celého exemplára zverejneného diela alebo jeho časti,

3) prázdnych nosičov určených na zaznamenávanie diel alebo predmetov práv súvisiacich s právom autorským na súkromné použitie využitím prístrojov uvedených v bodoch 1 a 2,

sú povinní odviešať poplatok vo výške maximálne 3 % výnosu z predaja týchto prístrojov a nosičov v prospech organizácií kolektívnej správy určených podľa § 5, ktoré konajú v mene autorov, výkonných umelcov, výrobcov zvukových a obrazových záznamov, ako aj vydavateľov.

2. Zo sumy získanej z poplatku z predaja prístrojov na zaznamenávanie zvuku a ďalších podobných prístrojov, ako aj z určitých prázdnych nosičov určených pre tieto prístroje, pripadá:

1) 50 % autorom;

2) 25 % výkonným umelcom;

3) 25 % výrobcam zvukových záznamov.

...

4. Zo sumy získanej z poplatku z predaja kopírovacích prístrojov, ako aj z ur?itých prázdnych nosi?ov ur?ených pre tieto prístroje, pripadá:

- 1) 50 % autorom;
- 2) 50 % vydavateľom.

5. Minister zodpovedný za kultúru a ochranu národného dedičstva po konzultácii s organizáciami kolektívnej správy autorských práv alebo súvisiacich práv, združeniami autorov, výkonných umelcov, výrobcov zvukových a obrazových záznamov a vydavateľov, ako aj organizáciami výrobcov a dovozcov zariadení a prázdnych nosi?ov uvedených v odseku stanoví nariadením: kategórie prístrojov a nosi?ov uvedených v odseku 1, ako aj výšku poplatkov uvedených v odseku 1 s ohľadom na kapacity príslušných prístrojov a nosi?ov na vyhotovovanie rozmnoženín diel, ako aj s ohľadom na ich ur?enie na iné funkcie ako vyhotovovanie rozmnoženín diel, spôsoby vyberania a rozdeľovania poplatkov, ako aj organizácie kolektívnej správy autorského práva a práv s ním súvisiacich oprávnené k ich vyberaniu.“

12 Podľa § 20 ods. 1 zákona zo 4. februára 1994 o autorskom práve a súvisiacich právach:

„Majitelia kopírovacích prístrojov, ktorí vykonávajú ekonomickú činnosť v oblasti vyhotovovania rozmnoženín diel pre súkromné použitie tretích osôb, majú povinnosť zaplatiť poplatok vo výške 3 % z tohto príjmu autorom a vydavateľom prostredníctvom organizácie kolektívnej správy autorského práva a práv s ním súvisiacich s výnimkou prípadu, keď sa vyhotovovanie rozmnoženín uskutočňuje na základe zmluvy s oprávnenou osobou. Poplatky prináležia autorom a vydavateľom v rovnakej výške.“

13 § 104 ods. 1 zákona zo 4. februára 1994 o autorskom práve a súvisiacich právach znie takto:

„Organizáciami kolektívnej správy autorského práva a práv s ním súvisiacich... v zmysle zákona sú združenia autorov, umelcov, výkonných umelcov, výrobcov alebo vysielacích organizácií, ktorých úlohou podľa štatutárnych predpisov je kolektívna správa a ochrana autorských práv alebo práv s nimi súvisiacich, ktoré im boli zverené, ako aj vykonávanie oprávnení vyplývajúcich zo zákona.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14 SAWP požiadalo ministerstvo financií, aby zaujalo stanovisko k otázke, či poplatky z prázdnych nosi?ov a zariadení pre záznam a rozmnožovanie, platené výrobcami a dovozcami takýchto prístrojov a nosi?ov na základe § 20 zákona zo 4. februára 1994 o autorskom práve a súvisiacich právach, podliehajú DPH.

15 Individuálnym stanoviskom z 20. augusta 2012 ministerstvo financií uviedlo, že sumy, ktoré výrobcovia a dovozcovia prázdnych nosi?ov a zariadení pre záznam a rozmnožovanie platia združeniu SAWP, sú platbou za užívanie autorských práv alebo súvisiacich práv, ktoré sú spojené s predajom zariadení slúžiacich na kopírovanie a záznam diel, a že teda tieto sumy musia byť považované za platbu za služby, ktoré poskytujú nositelia autorských práv alebo súvisiacich práv, a ako také musia podliehať DPH.

16 SAWP teda podalo žalobu na Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (Správny súd vojvodstva Varšava, Poľsko) a domáhalo sa zrušenia uvedeného individuálneho stanoviska.

„1. Poskytujú autori, výkonní umelci, ako aj iné oprávnené osoby služby v zmysle § 24 ods. 1 a § 25 písm. a) smernice o DPH výrobcovi a dovozcom prístrojov na zaznamenávanie zvuku a iných podobných prístrojov, ako aj prázdnych nosičov, z ktorých organizácie kolektívnej správy vyberajú poplatky za predaj týchto prístrojov a nosičov na úvet prvých menovaných, ale vo vlastnom mene?

2. Pokiaľ bude odpoveď na prvú otázku kladná, organizácie kolektívnej správy vyberajúce od výrobcov a dovozcov poplatky za predaj prístrojov a nosičov konajú ako zdaniteľné osoby v zmysle § 28 smernice o DPH, ktoré sú povinné tieto transakcie v zmysle § 220 ods. 1 bodu 1 tejto smernice uviesť na faktúre vystavenej príslušnému výrobcovi alebo dovozcom prístrojov na zaznamenávanie zvuku a iných podobných prístrojov, ako aj prázdnych nosičov, v ktorej je vykázaná DPH odvodená z týchto poplatkov, a v okamihu rozdelenia vybraných poplatkov autorom, výkonným umelcom a iným oprávneným osobám, sú posledné uvedené osoby povinné preukazovať príjem z poplatkov faktúrou uvádzajúcou DPH vystavenou pre organizáciu kolektívnej správy vyberajúcu poplatok“

O prejudiciálnych otázkach

19 Vnútroštátny súd sa svojou prvou otázkou v podstate pýta, či sa má smernica o DPH vykladať v tom zmysle, že nositelia práv na rozmnožovanie poskytujú službu v zmysle tejto smernice výrobcovi a dovozcom prázdnych nosičov a zariadení pre záznam a rozmnožovanie, z ktorých organizácia kolektívnej správy autorských práv a súvisiacich práv vyberá na úvet týchto nositeľov práv, ale vo vlastnom mene, poplatky z titulu predaja týchto zariadení a nosičov.

20 § 24 ods. 1 smernice o DPH definuje „poskytovanie služieb“ ako niečo, čo je odlišné od „dodania tovaru“. Podľa tohto ustanovenia sa totiž každé plnenie, ktoré nepredstavuje dodanie tovaru, má považovať za poskytnutie služby.

21 V predmetnom prípade je nesporné, že plnenie, o ktoré ide vo veci samej, nie je dodaním tovaru v zmysle § 24 ods. 1 smernice o DPH.

22 § 25 smernice o DPH vymenováva príkladmo tri rôzne plnenia kvalifikovateľné ako poskytnutie služieb, medzi ktorými je zaradené pod písm. a) plnenie spočívajúce v prevode nehmotného majetku.

25 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že poskytovanie služieb sa vykonáva za protihodnotu v zmysle smernice o DPH, len ak existuje medzi poskytovateľom a príjemcom právny vzťah, v rámci ktorého sa vymieňajú recipročné plnenia, pričom odmena prijatá poskytovateľom predstavuje skutočnú protihodnotu za službu poskytnutú príjemcovi (pozri rozsudok z 22. júna 2016, Český rozhlas, C-11/15, EU:C:2016:470, bod 21 a citovanú judikatúru).

26 Súdny dvor rozhodol, že je to tak v prípade, ak existuje priama súvislosť medzi poskytnutou službou a prijatou protihodnotou, pričom zaplatené sumy predstavujú skutočnú protihodnotu individualizovanej služby poskytnutej v rámci takého právneho vzťahu (rozsudok z 18. júla 2007, Société thermale d'Eugénie-les-Bains, C-277/05, EU:C:2007:440, bod 19).

27 V prvom rade v predmetnom prípade sa nejaví, že by existoval právny vzťah, v rámci ktorého sa vymieňajú recipročné plnenia, medzi jednak nositeľmi práv na rozmnožovanie alebo, prípadne, organizáciou kolektívnej správy takýchto práv a jednak výrobcami a dovozcami prázdnych nosičov a zariadení pre záznam a rozmnožovanie.

28 Povinnosť platiť také poplatky, o aké ide vo veci samej, totiž vyplýva týmto výrobcom a dovozcom z vnútroštátneho zákona, ktorý stanovuje ich výšku.

30 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu totiž vyplýva, že poplatky, akými sú tie vo veci samej, slúžia na financovanie spravodlivej odmeny pre nositeľov práv na rozmnožovanie. Spravodlivá odmena však nepredstavuje priamu protihodnotu za žiadne plnenie, pretože súvisí s ujmou, ktorá týmto nositeľom práv vznikla v dôsledku rozmnoženia ich chránených diel bez ich povolenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. októbra 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 40).

31 V dôsledku toho také plnenie, akým je to vo veci samej, nemôže byť považované za plnenie vykonané za protihodnotu v zmysle článku 2 ods. 1 písm. c) smernice o DPH.

32 Za týchto podmienok a vzhľadom na úvahu vyplývajúcu z bodu 24 tohto rozsudku, aj keby nositelia práv na rozmnožovanie mohli vykonať prevod nehmotného majetku v zmysle článku 25 písm. a) smernice o DPH v prospech výrobcov a dovozcov prázdnych nosičov a zariadení pre záznam a rozmnožovanie, čo nie je potrebné skúmať, uvedené plnenie nepatrí v každom prípade pod túto smernicu.

33 Z vyššie uvedeného vyplýva, že na prvú prejudiciálnu otázku treba odpovedať tak, že smernica o DPH sa má vykladať v tom zmysle, že nositelia práv na rozmnožovanie neposkytujú službu v zmysle tejto smernice výrobcom a dovozcom prázdnych nosičov a zariadení pre záznam a rozmnožovanie, z ktorých organizácia kolektívnej správy autorských práv a súvisiacich práv vyberá na úžit týchto nositeľov práv, ale vo vlastnom mene, poplatky z titulu predaja týchto zariadení a nosičov.

34 Keďže druhá prejudiciálna otázka bola položená len pre prípad kladnej odpovede na prvú prejudiciálnu otázku, netreba na ňu odpovedať.

O trovách

35 Vzhľadom na to, že konanie má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, zmenená a doplnená smernicou Rady 2010/45/EÚ z 13. júla 2010, sa má vykladať v tom zmysle, že nositelia práv na rozmnožovanie neposkytujú službu v zmysle tejto smernice výrobcom a dovozcom prázdnych nosičov a zariadení pre záznam a rozmnožovanie, z ktorých organizácia kolektívnej správy autorských práv a súvisiacich práv vyberá na úžit týchto nositeľov práv, ale vo vlastnom mene, poplatky z titulu predaja týchto zariadení a nosičov.

Podpisy

* Jazyk konania: poština.